

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
23.03.2026 року

Здобувачка ступеня доктора філософії Ковач Аліна Ярославівна, 08 червня 1997 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2019 році економічний факультет ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за спеціальністю «Економіка підприємства», денної форми навчання, працює науковим співробітником відділу перспективного розвитку сільських територій Закарпатського регіонального центру соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України (Закарпатська область, м. Ужгород, вул. Університетська, 21), виконала акредитовану освітньо-наукову програму 051 Економіка.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» від «02» лютого 2026 року № 176/ 01-04 у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради -

ГАЗУДА Леся Михайлівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Рецензента -

ГЕРЗАНИЧ Віталій Михайлович, кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Офіційних опонентів -

ПОПАДИНЕЦЬ Назарій Миколайович, доктор економічних наук, старший

дослідник, заступник директора з науково-педагогічної роботи з виконанням обов'язків директора відокремленого структурного підрозділу "Навчально-науковий інститут просторового планування та перспективних технологій Національного університету "Львівська політехніка" (офіційний опонент);

ГАНУЦАК-ЄФІМЕНКО Людмила Михайлівна, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності Київського національного університету технологій та дизайну (офіційний опонент);

ШТУЛЕР Ірина Юріївна, доктор економічних наук, професор, перший проректор Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління".

на засіданні «23» березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» Ковач Аліні Ярославівні на підставі публічного захисту дисертації «Трансформування державної системи та механізмів управління розвитком сільських територій», за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. Науковий керівник – Готра Вікторія Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та торгівлі Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний

університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішень разових спеціалізованих вчених рад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із подальшими змінами). Зокрема, у дисертаційній роботі Аліни Ковач представлено нове наукове рішення, спрямоване на поглиблення теоретичних, методичних і практичних підходів до формування та реалізації ефективної державної політики розвитку сільських територій в умовах соціально-економічних трансформацій, воєнних викликів та повоєнної відбудови. Авторкою запропоновані напрями підвищення ефективності розвитку сільських територій, орієнтовані на зміцнення людського капіталу, диверсифікацію економічної діяльності, покращення якості життя сільського населення та підсилення інституційної спроможності громад у період воєнних викликів та повоєнної відбудови. Удосконалено методологічні засади дослідження механізмів державного управління розвитком сільських територій, як такі, що інтегрують системний, функціональний, програмно-цільовий та синергетичний підходи з інструментарієм мережевого аналізу, якісних participatory-методів, багатокритеріального прийняття рішень (АНР/ANP) та концепцією LEADER/LAG, дозволяючи розглядати сільські території як складні соціально-економічні системи з багаторівневою взаємодією стейкхолдерів.

Здобувачка має 7 наукових публікацій за темою дисертації у наукових фахових виданнях України, внесених до реєстру міжнародних наукометричних баз, що повністю відповідає вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії:

1. Ковач А.Я., Готра В.В. Зарубіжний досвід розвитку сільських територій. *Геополітика України: історія і сучасність*, 2021. Вип. 2 (27). С.154-160. DOI: 10.24144/2078-1431.2021.2(27).154-160. URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/294107> . ISSN: 2078-1431

2. Ковач А.Я., Готра В.В. Вплив процесу децентралізації на розвиток сільських територій. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*, 2021. Вип. 1 (57). С.30-37. DOI: 10.24144/2409-6857.2021.1(57).30-37. URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/235716>

3. Ковач А.Я. Інституціональні засади посилення впливу агропромислового сектору на розвиток сільських територій України. *Регіональна економіка*, 2023. № 2 (108). С.88-92. DOI: 10.36818/1562-0905-2023-2-9. URL: <https://re.gov.ua/doi/re2023.02.088>. ISSN:1562-0905

4. Ковач А.Я. Категорія «Сільські території»: підходи до визначення поняття, основні функції. *Регіональна економіка*, 2023. № 3 (109). С.86-92.

DOI: 10.36818/1562-0905-2023-3-7. URL: https://re.gov.ua/re202303/re202303_086_KovachAYa.pdf. ISSN: 1562-0905

5. Ковач А. Я. Перспективи соціально-економічного розвитку сільських територій в сучасних умовах. *Регіональна економіка*, 2025. №2(116). С. 56-64. DOI: 10.36818/1562-0905-2025-2-5. URL: https://re.gov.ua/doi/re2025.02.056_u ISSN: 1562-0905.

6. Ковач А.Я. Вплив децентралізації на фінансову спроможність сільських територіальних громад. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*, 2025. № 5. С.20-25. DOI: 10.36887/2524-0455-2025-5-4. URL: <https://apie.org.ua/uk/vpliv-decentral% d1% 96zadc% d1% 96% d1% 97-f% d1% 96nansovu/>. ISSN: 2524-0455

7. Ковач А.Я. Аналіз економічної активності сільського підприємництва. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 2025. Том 10. № 3. С. 268-272. DOI: 10.36887/2415-8453-2025-3-53. URL: <https://ujae.org.ua/en/analysis-of-economic-activity-in-rural-entrepreneurship/> .ISSN: 2415-8453

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради: ПОПАДИНЕЦЬ Назарій Миколайович, доктор економічних наук, старший дослідник, заступник директора з науково-педагогічної роботи з виконанням обов'язків директора відокремленого структурного підрозділу "Навчально-

науковий інститут просторового планування та перспективних технологій Національного університету "Львівська політехніка" (офіційний опонент):

Зауваження Попадинця Н.М.:

1. У першому розділі дисертації, зокрема у підпункті, присвяченому теоретичному осмисленню сутності сільських територій (с. 34-49), здобувачкою здійснено ґрунтовний аналіз еволюції наукових підходів до трактування відповідної категорії. Водночас недостатньо чітко розмежовано поняття «сільські території» та «територіальні громади» у контексті функціонально-інституційного підходу, що могло б посилити методологічну визначеність дослідження та уникнути певної категоріальної перехресності.

2. На с. 60-82, де здобувачем обґрунтовано необхідність трансформації державної з системи управління / розвитком сільських територій | із використанням - міжнародного досвіду, акцент зроблено на адаптації європейських моделей регіональної політики. Разом із тим, недостатньо деталізовано фінансово-інституційні механізми імплементації таких підходів у практику функціонування українських громад, з урахуванням їх різної бюджетної спроможності та кадрового потенціалу.

3. У другому розділі дисертації аналізуючи соціально-економічний стан сільських територій основний акцент зроблено на статистичних показниках та інтегральних індексах розвитку (с. 86-104). Водночас більшої ваги б додало розширення аналітичного блоку за рахунок оцінювання якісних параметрів управлінської ефективності, зокрема результативності реалізації стратегій розвитку громад і рівня залучення населення до процесів прийняття управлінських рішень.

4. На с. 126-140 авторкою здійснено оцінку впливу децентралізації на фінансову спроможність територіальних громад. Проте в роботі недостатньо розкрито довгострокові ризики бюджетної залежності окремих громад від трансфертної підтримки держави, а також механізми стимулювання розширення власної дохідної бази, що могло б надати аналізу більшої стратегічної глибини.

5. У третьому розділі дисертації здобувачкою акцентовано увагу на удосконаленні механізмів управління сільськими територіями в контексті

Європейської інтеграції (с. 144-155). Разом з тим, на наш погляд, доцільним було б більш детально розкрити практичні механізми адаптації європейського досвіду розвитку сільських територій, зокрема інструментів програм LEADER, CLLD та регіональних програм підтримки сільського розвитку Європейського Союзу, оскільки розширення аналізу конкретних механізмів їх імплементації в умовах української системи управління дозволило б посилити прикладний характер дослідження та більш повно відобразити можливості використання європейських практик у розвитку сільських територій України.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

ГАНУЩАК-ЄФІМЕНКО Людмила Михайлівна, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності Київського національного університету технологій та дизайну (офіційний опонент):

Зауваження Ганущак-Єфіменко Л.М.:

1. На ст. 34–48 Вами ґрунтовно проаналізовано теоретико-методичні засади трансформування державної системи управління розвитком сільських територій, систематизовано наукові підходи до трактування категорії «сільські території» та визначено їх функціонально-структурні характеристики. Однак варто було більше уваги приділити інструментам оцінювання довгострокової ефективності державної політики розвитку сільських територій, зокрема з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних із демографічними змінами, міграційними процесами та впливом воєнних факторів.

2. На ст. 50–55 Вами наведено класифікаційні підходи до визначення функціональної структури сільських територій, однак вважаємо, що вони є дещо узагальненими, оскільки їх доцільно було б доповнити такими ознаками, як рівень інституційної спроможності територіальних громад, типи економічної спеціалізації або ступінь інтегрованості в регіональні економічні системи.

3. У дисертації значну увагу приділено оцінюванню соціально-трудового потенціалу сільських територій та впливу децентралізації на їх фінансову спроможність (с. 86–103). Однак у контексті сучасних трансформацій доцільно було б більш детально розглянути механізми

залучення інвестиційних ресурсів, зокрема міжнародної технічної допомоги та фінансових інструментів підтримки розвитку громад, що є особливо актуальним у післявоєнний період.

4. У другому розділі Вами здійснено ґрунтовний аналіз соціально-економічного розвитку сільських територій Закарпатської області, а також застосовано сучасні методи статистичного та таксономічного оцінювання (с. 104–125) Водночас більшої вагомості дослідженню додав би розширений аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку сільських територій, що дозволило б більш чітко визначити відповідність регіональних стратегічних документів сучасним державним пріоритетам та європейським підходам до територіальної політики.

5. У третьому розділі (с. 176–189) детально обґрунтовано напрями удосконалення державної системи управління розвитком сільських територій та запропоновано модель механізму управління. Разом із тим у роботі недостатньо конкретизовано практичні інструменти реалізації запропонованих заходів, зокрема механізми управління ризиками розвитку територій в умовах воєнної нестабільності та інституційних трансформацій.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

ШТУЛЕР Ірина Юріївна, доктор економічних наук, професор, перший проректор Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління" (офіційний опонент).

Зауваження Штулер І. Ю.:

1. У першому розділі значну увагу приділено теоретичним засадам трансформування державної системи управління розвитком сільських територій, зокрема обґрунтовано їх багатofункціональний характер та роль у забезпеченні збалансованого територіального розвитку. Проте недостатньо розкрито питання щодо механізмів адаптації державної політики розвитку сільських територій до умов динамічних соціально-економічних змін, особливо в контексті сучасних викликів, пов'язаних із воєнною нестабільністю, міграційними процесами та структурними трансформаціями ринку праці.

2. На с. 35–49 дисертанткою проведено ґрунтовний аналіз наукових підходів до трактування сутності сільських територій та визначення їх функціональних характеристик. Водночас більшої повноти дослідженню додав би поглиблений аналіз впливу глобальних кризових факторів, зокрема пандемічних, воєнних та економічних ризиків, на довгострокову стійкість розвитку сільських територій та формування державної політики їх підтримки.

3. У другому розділі (с. 104–125) здійснено детальний аналіз соціально-економічного стану сільських територій Закарпатської області, що дозволило визначити ключові тенденції їх розвитку та оцінити рівень соціально-трудоного потенціалу. Разом із тим недостатньо розкрито питання щодо ефективності використання наявних ресурсних можливостей територій для залучення інвестицій, зокрема у періоди економічної нестабільності, а також можливості застосування сучасних інструментів стимулювання інвестиційної активності громад.

4. Враховуючи значну увагу, приділену аналізу впливу децентралізаційних процесів на фінансову спроможність територіальних громад (с. 126–139), на наш погляд, недостатньо розкрито питання щодо ефективності існуючого нормативно-правового забезпечення розвитку сільських територій, зокрема щодо відповідності чинних законодавчих механізмів сучасним потребам стимулювання економічної активності та підвищення інституційної спроможності громад.

5. Здобувачкою запропоновано напрями трансформування державної системи управління розвитком сільських територій та обґрунтовано модель механізму управління (с. 144–155). Однак залишається відкритим питання щодо практичної реалізації запропонованих заходів, зокрема щодо конкретних інструментів моніторингу ефективності впровадження державної політики розвитку сільських територій та оцінювання її результативності на різних рівнях управління.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

ГЕРЗАНИЧ Віталій Михайлович, кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний

університет» (рецензент).

Зауваження Герзанича В.М.:

1. У першому розділі дисертаційної роботи, зокрема в підпункті 1.1, де здобувачкою розкривається теоретико-методологічний зміст державного регулювання розвитку сільських територій та систематизуються наукові підходи до визначення їх соціально-економічної сутності, основна увага зосереджена на інструментах державного впливу та адміністративно-економічних механізмах управління. Водночас доцільним було б більш чітко розмежувати функції державного регулювання та інституційні можливості місцевого самоврядування і громадянського суспільства у забезпеченні розвитку сільських територій, а саме поглиблення аналізу моделей партнерського врядування, кооперативних форм самоорганізації населення та механізмів участі місцевих громад у прийнятті управлінських рішень, що дозволило б посилити інституційний аспект дослідження та більш повно відобразити сучасні тенденції децентралізації та багаторівневого врядування.

2. У другому розділі дисертації здобувачкою проведено ґрунтовний аналіз сучасного стану соціально-економічного розвитку сільських територій, виявлено ключові структурні диспропорції, демографічні ризики та інституційні обмеження їх розвитку. Разом із тим, розглядаючи вплив воєнних чинників на функціонування сільських територій, доцільним видається більш детальне висвітлення ролі міжнародних програм технічної допомоги, грантових інструментів та донорських ініціатив у підтримці відновлення сільської інфраструктури та розвитку місцевої економіки. Зокрема, розширення аналізу участі міжнародних організацій, фондів відбудови та програм транскордонного співробітництва дозволило б глибше оцінити зовнішні чинники трансформації державної політики розвитку сільських територій.

3. У підпункті 2.3, де здобувачкою здійснено оцінювання ефективності механізмів державного регулювання розвитку сільських територій, основний акцент зроблено на економічних, фінансових та інституційних показниках їх функціонування. Вважаємо за доцільне доповнити цей аналіз більш розгорнутим порівняльним дослідженням регіональних практик реалізації державної

політики територіального розвитку, зокрема в частині стимулювання зайнятості, підтримки малого та середнього підприємництва, розвитку аграрної кооперації та соціальної інфраструктури, що дозволило б посилити прикладну спрямованість дослідження та продемонструвати територіальну диференціацію ефективності управлінських механізмів.

4. У третьому розділі дисертації здобувачкою запропоновано напрями удосконалення механізмів державного регулювання розвитку сільських територій та обґрунтовано стратегічні підходи до модернізації системи управління, належним чином розкрито потенціал інституційних, економічних і організаційних інструментів державної політики. Разом із тим, доцільним було б більш детально проаналізувати ризики реалізації запропонованих управлінських заходів, зокрема з позицій фінансової нестабільності, інституційної спроможності органів влади, кадрового забезпечення та впливу безпекових викликів. Таке доповнення дозволило б збалансувати стратегічні пропозиції автора з урахуванням реальних обмежень їх практичного впровадження в умовах воєнної та післявоєнної трансформації державного управління.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи.

ГАЗУДА Леся Михайлівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Зауваження Газуди Л.М.:

Доцільно б було доповнити дослідження управлінськими підходами до забезпечення збалансованого екологічного розвитку сільських територій.

Зауваження не впливають на наукову цінність роботи. Відмічена актуальність, наукова новизна, теоретичне та практичне значення.

Результати відкритого голосування:

«За» _____ 5 _____ членів ради,

«Проти» _____ 0 _____ членів ради,

«Утрималися» _____ 0 _____ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ковач Аліні Ярославівні ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Леся ГАЗУДА